

Rotary Doctors Nederland

Verslag van Mondzorg projecten in Ethiopië. Bezoek aan Addis Ababa en Metcha/Ginchi, Ethiopië, oktober-november 2022

Algemeen

Rotary Doctors Nederland (RDN), een aan Rotary Nederland gelieerde stichting, is ruim 25 jaar geleden opgericht met als doelstelling medische en tandheelkundige zorg in lagelonenlanden te organiseren met name daar waar deze zorg geheel ontbreekt. Zie ook www.rotarydoctors.nl
Een door RDN gestart project dient zo georganiseerd te worden dat het op termijn overgedragen kan worden aan lokale medewerkers.

In 2015 is Rotary Doctors Nederland (RDN) door de Stichting Dioraphte gevraagd om een dental camp te organiseren in Dembi Dolo, Ethiopië.

In deze stad is in de kliniek van de Daughters of Charity of St Vincent de Paul in de wijk Danka jaarlijks een dental camp georganiseerd met en door Amerikaanse studenten. Deze activiteit is gestopt, vandaar de vraag aan RDN.

In vervolg op het mondzorg pilot project in Dembi Dolo in het voorjaar van 2016 zijn er van januari 2017 tot november 2019 twee maal per jaar teams van RDN tandartsen en mondhygiënisten werkzaam geweest in de Danka kliniek in Dembi Dolo.

Dembi Dollo is een stad gelegen in het zuidwesten van Ethiopië. Het aantal inwoners bedraagt 46.000 en van het verzorgingsgebied is 100.000 .

In dit deel van Ethiopië is het Nekemte Catholic Secretariat (NCS) werkzaam, de NGO tak van het bisdom Nekemte. De officiële naam is: Ethiopian Catholic Church Social and Development Commission Coordination Office of Nekemte (ECCSDCON). Deze tak houdt zich o.a. bezig met onderwijs en gezondheidszorg die niet op andere wijze beschikbaar is voor de minder bedeelden.

Het NCS coördineert de werkzaamheden van diverse congregaties.

In 2020 en 2021 zijn er geen reguliere uitzendingen van tandartsen van RDN naar Dembi Dolo geweest. Enerzijds vanwege politieke instabiliteit begin 2020 en daarop volgend de reisbeperkingen door de Covid-19 pandemie.

In het najaar van 2021 zijn er twee tandartsen uitgezonden die in Addis Ababa gedurende twee weken twee studenten dental therapie hebben getraind in praktische vaardigheden. De opleiding van deze studenten maakt onderdeel uit van het mondzorg project in Dembi Dolo. Na afronding van hun opleiding gaan ze het mondzorg project van RDN in Dembi Dolo overnemen en voortzetten. Het mondzorg project in Dembi Dolo is mogelijk gemaakt door financiële ondersteuning van de stichting Dioraphte.

Doel van de uitzending in het najaar van 2022

1. Afronden en overdragen aan lokale medewerkers van het mondzorg project in Dembi Dolo.
2. In Nekemte, in samenwerking met NCS een nieuw mondzorg project opstarten analoog aan het project in Dembi Dolo.
3. Het Saint Gabriel Catholic Health Center in Addis Ababa helpen en ondersteunen met de start van een Fit for School programma op twee basisscholen in in de wijk Akaki Kaliti.

4. Op verzoek van het Ministry of Health van Ethiopië en in samenwerking met de Wollega University in Nekemte verder gaan met het opzetten van een trainingsprogramma voor Advanced Dental Diploma Nurses volgens de agenda van de WHO.

Preventie en schoolproject

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat een goede mondgezondheid bijdraagt aan een goede algemene gezondheid. Mondzorg moet daarom deel uitmaken van de basisgezondheidszorg.

Na een pilot in 2016 is er een plan ontwikkeld. Dit plan is gebaseerd op de uitgangspunten die de WHO geformuleerd heeft voor de mondzorg in lagelonenlanden.

Dit Basic Package of Oral Care bestaat uit drie onderdelen:

1. AFT= affordable fluoride toothpaste
Preventie van cariës en tandvleesontsteking door poetsen met gefluorideerde tandpasta.
2. OUT = oral urgent treatment
Behandeling van pijnlijke tanden en kiezen, meestal door extractie.
3. ART= atraumatic restoration technique.
Het maken van eenvoudige restauraties met handinstrumentarium en vulcement.

Daarnaast is het preventie programma gebruikt dat gebaseerd is op de uitgangspunten van Fit for School.

Dit programma kent vier onderdelen:

1. Dagelijks handen wassen met zeep als een groepsactiviteit
2. Dagelijks tandenpoetsen met fluoride tandpasta als groepsactiviteit
3. Halfjaarlijks ontwormingskuur volgens het nationale programma
4. Schoonmaken en houden van de toiletvoorzieningen en het schoolplein

Reden van de uitzending in oktober-november naar Metcha/Ginchi en niet naar Nekemte en Dembi Dolo.

Op basis van informatie vanuit verschillende bronnen in Ethiopië (NCS, Wollega University Nekemte, Rotaryclub Addis Ababa Entoto, Rotaryclub Nekemte, de dental school van University of Addis Ababa en onze contactpersoon op het Ministry of Health van Ethiopië, hebben de project coordinator en de teamleider geconcludeerd dat het beoogde doel van de uitzending in het najaar 2022 op een veilige manier haalbaar was.

Op basis van deze informatie is het reisschema opgesteld in juli en is er toestemming gevraagd van het bestuur van RDN.

In september heeft het bestuur van RDN geconcludeerd dat de veiligheid van de teamleden onvoldoende geborgd was voor reizen naar Nekemte en Dembi Dolo.

Omdat alles voor de uitzending geregeld was- vrijwilligers hadden hun agenda vrijgemaakt en tickets waren besteld en betaald- is besloten om in overleg met NCS naar een andere locatie uit te wijken, Metcha/Ginchi.

Reis

Vanuit Brussel hadden we meesten een directe vlucht naar Addis Ababa. Op de terugvlucht is er een tussenstop in Wenen.

Deze keer werden we door de douane op Bole Airport aangehouden vanwege de import van anesthesie. De begeleidende documenten o.a. de pre-import approval, werden in orde bevonden. Voor de diverse bezoeken in Addis Ababa hebben we gebruik gemaakt van het vervoer van de Nederlandse reisorganisatie Ethiopian Impressions Tours met een ons bekende chauffeur. Voor de reizen naar en van Metcha/Ginchi hebben we gebruikt gemaakt van de auto met chauffeur van de Bethany Sisters uit Metcha/Ginchi.

Verblijf

In Addis Ababa verbleven we in het Don Bosco Salesian Guesthouse, een guesthouse van de Salesianen van Don Bosco in Addis Ababa. Keurige kamers met goede sanitaire voorzieningen en goede zorg voor de inwendige mens. De internet voorziening werkt redelijk goed.

In Metcha/Ginchi verbleven we bij de Bethany Sisters, een van oorsprong Indiase congregatie. De kamers waren sober en niet allemaal voorzien van volledig werkend sanitair. De zusters waren enorm gastvrij en de maaltijden waren uitstekend verzorgd. Het internet was met een vanuit Nederland meegebrachte dongel en een abonnement van Ethiopian Telecom ook redelijk bruikbaar.

Afronden en overdragen aan lokale medewerkers van het mondzorg project in Dembi Dolo.

De project coördinator van RDN zou, ondanks de het standpunt van het bestuur inzake de veiligheid, naar Dembi Dolo gaan voor een laatste inspectie en om het project af te ronden en over te dragen. Dan zou ook de financiële kant van dit project afgewikkeld worden. De project coördinator zou tijdens deze trip begeleid worden door de health coördinator van NCS. Door een misverstand over het tijdstip van deze trip gedurende het verblijf van de project coördinator is deze trip niet doorgedaan. Een poging om de verantwoordelijke uit Dembi Dolo op korte termijn naar Metcha/Ginchi te laten komen kon niet doorgaan vanwege haar andere afspraken. Per mail en telefoon is dit project zo goed als mogelijk overgedragen.

Fit for School project in samenwerking met het Saint Gabriel Catholic Health Centre Addis Ababa (SGCHC)

Door onze contacten met de Brothers of Good Works projecten (BWG projects) is er een samenwerking met het SGCHC, een gezondheidscentrum in de wijk Akaki Kaliti in Addis Ababa, ontstaan. In dit centrum hebben we in 2021 de twee studenten dental therapy kunnen trainen die het mondzorgproject in Dembi Dolo gaan voortzetten.

Vanuit dit health center was de vraag gekomen of wij hen konden ondersteunen met het opzetten van een Fit for School programma op twee basisscholen.

Vooraf was er via Zoom contact geweest met de directeur Tewodros Hailu van het health center en de directie van de Bulbulla Primary School en de Furi Primary School.

Tijdens de uitzending zijn deze scholen bezocht. We hebben besloten om het SGCHC alleen op de Bulbulla Primary School te ondersteunen bij de introductie van het Fit for School programma.

Op de Furi Primary School voldeed de infrastructuur onvoldoende om succesvol te zijn met een Fit for School programma.

De public health medewerkers van het SGCHC, die al met deze school samenwerken, hebben een notitie geschreven voor de uitvoering van het Fit for School programma. Deze public health medewerkers dragen ook de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van dit programma. Onder begeleiding van RDN is dit programma opgestart.

Vanuit Metcha/Ginchi hebben medewerkers van RDN gedurende de uitzending op 4 verschillende tijdstippen de public health medewerkers van SGCHC op de school ondersteunt.

Oral Health Care project in Metcha/Ginchi

Door de wijziging op het laatste moment moest er geïmproviseerd worden tijdens de voorbereiding voor dit project op deze locatie.

Vooraf is er via Zoom overleg geweest met NCS en Sr Surabhila, de moeder overste in Metcha/Ginchi.

Dankzij haar geweldige medewerking hebben we in korte tijd een zinvolle en succesvolle uitzending kunnen realiseren.

Metcha is een klein dorp in de outreach van Ginchi, een stad aan de doorgaande weg van Addis Ababa naar Nekemte. In Metcha is een kliniek, een basisschool en een RK kerk.

De kliniek draagt zorg voor ± 19.000 mensen uit de omgeving. Op de basisschool wordt aan ±550 kinderen lesgegeven.

We konden gebruik maken van ruimtes en medewerkers van de Metcha Boroddoo kliniek. Het team ondersteunt ons bij het vertalen en assisteren en verzorgt de infectie preventie en schoonmaak.

Een behandelstoel en afzuiginstallatie uit Dembi Dolo was op tijd afgeleverd.

Equipment en instrumentarium zijn eenvoudig maar doelmatig. We hadden beschikking over voldoende zelf meegenomen verbruiksmaterialen zoals anesthesie, naalden en bescherming voor onszelf.

De twee dental therapeuten uit Dembi Dolo, Gurmursa en Tsegaye, hebben elkaar opvolgend, met ons meegewerkt en zo extra vaardigheden opgedaan.

Op de basisschool is in alle 8 klassen het Fit for School programma geïntroduceerd onder leiding en verantwoordelijkheid van Gebisa van de Metcha/Boroddoo kliniek en Abba Dula, directeur van deze school.

Op de Kindergarten van NCS in Ginchi, een school met ± 220 leerlingen, werd het Fit for School programma geïntroduceerd in de 3 groepen. Dit programma wordt onder leiding en verantwoordelijkheid van 2 zusters vanuit Metcha uitgevoerd.

In het Health Center van Gichi is voor health extension workers een presentatie over mondgezondheid verzorgd door Rotary Doctors Nederland.

In de kliniek werden vooral extracties gedaan, daarnaast werd er ook tandsteen verwijderd. Tevens wordt er voorlichting gegeven over mondhygiëne, zowel in de wachtkamer als aan de stoel. Volwassenen, waarbij een vulling geïndiceerd is, worden verwezen naar de lokale tandarts. Patiënten werden voor gecompliceerde behandelingen ook verwezen.

Behandelingen

Extracties	371
Tandsteen verwijderen	167
Verwijzing	5

Abba Eskinder, secretary-general van NCS en Degaga Asfaw Kenea, health coordinator van NCS hebben ons bezocht in Metcha. Met hen is de veiligheidsproblematiek besproken en de wijze waarop het bestuur van RDN daarmee wenst om te gaan.

NCS heeft plannen om, analoog aan de eye camps, dental camps op te zetten.

Hierbij worden buitengebieden bezocht en wordt voorlichting gegeven over mondgezondheid, wordt het Fit for School programma geïmplementeerd op scholen in deze gebieden en wordt het basic package of oral care van de WHO uitgevoerd.

De curatieve werkzaamheden in zo'n camp zouden kunnen worden uitgevoerd door de dental therapeuten uit Dembi Dolo.

Op verzoek van het Ministry of Health van Ethiopië en in samenwerking met de Wollega University in Nekemte verder gaan met het opzetten van een trainingsprogramma voor Advanced Dental Diploma Nurses volgens de agenda van de WHO.

Onze afspraak met ons primaire contact op het Ministry of Health kon op het allerlaatste moment niet doorgaan. Met behulp van een medewerker van hem hebben we wel enige andere, mogelijk waardevolle, contacten gesproken. De vervolg afspraak werd geannuleerd in verband met een op het laatste moment door Ministry of Health georganiseerde meeting, waarbij de aanwezigheid van de voor ons relevante personen dringend gewenst was.

Omdat wij niet naar Nekemte mochten reizen zijn drie mensen van de Wollega University uit Nekemte naar Metcha gekomen om het ontwerp curriculum Advanced Dental Diploma Nurse te bespreken. Een nieuw te creëren opleiding in Ethiopië, als oplossing volgens de WHO agenda voor Oral Health. Een zeer nuttige bijeenkomst waarin middels een powerpoint presentatie duidelijk in beeld is gebracht hoe er vanuit de WHO gedacht wordt over mondgezondheid in lage- en middeninkomens landen en wat een oplossing kan zijn voor Ethiopië.

Een gezonde mond draagt bij aan een goede algemene gezondheid. De problemen die een ongezonde mond veroorzaken zijn met een curatieve benadering niet op te lossen voor Ethiopië. Het accent moet dus liggen op preventie. In de nieuwe opleiding is dus veel plaats voor public health onderwerpen en niet zoveel voor tandheelkunde. Het basic package of oral care van de WHO volstaat.

Afgesproken is om het concept curriculum naar aanleiding van de bijeenkomst aan te passen en daarna verder te gaan.

Tijdens het verblijf in Addis Ababa is gesproken met vertegenwoordigers van:

Nederlandse ambassade, het Ministry of Health Ethiopia, Asco/Devex, Ethiopia; organisatie om RDN in Ethiopië te registreren als NGO, HERQA, de organisatie die een bewijs van gelijkwaardigheid moet afgeven voor onze Nederlandse opleiding tot tandarts, University of Addis Ababa, dental department, Unilever Ethiopië, producent van Signal tandpasta in Ethiopië, Sr Hanna uit Aleku Keyisa en Sr Elsa uit Dembi Dolo.

Rotary Doctors Nederland is de Stichting Dioraphte erkentelijk voor de financiële ondersteuning van het mondzorg project in Dembi Dolo en voor de toezegging om ook het nieuwe mondzorg project in Nekemte mede mogelijk te maken.

Mede namens Frank Paternotte, Maarten Wieberdink, Dick Kok, Diana van Staden, Evelien Parel-Feddes, Katerina Papageorgiou, Rita Nijdam en Ernie Eggink,

Gert Oonk

coördinator Oral Health Care project Dembi Dolo, Ethiopië,